

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I RIBARSTVA

**PROGRAM POTPORE SEKTORU
SVINJOGOJSTVA ZA NADOKNADU GUBITKA
USLIJED NAREĐENIH MJERA ZA SUZBIJANJE
AFRIČKE SVINJSKE KUGE DO 2027. GODINE**

Zagreb, rujan 2026. godina

PROGRAM POTPORE SEKTORU SVINJOGOJSTVA ZA NADOKNADU GUBITKA USLIJED NAREĐENIH MJERA ZA SUZBIJANJE AFRIČKE SVINJSKE KUGE DO 2027. GODINE

1. UVOD

Afrička svinjska kuga najveća je prijetnja sektoru svinjogojstva, a sprječavanje, kontrola i iskorjenjivanje iste pitanje je visokog prioriteta za Republiku Hrvatsku i Europsku uniju. Do danas nije razvijeno cjepivo protiv ove bolesti te nema drugog načina iskorjenjivanja u slučaju pojave afričke svinjske kuge osim provedbe strogih mjera kontrole.

Pojava afričke svinjske kuge potvrđena je u Republici Hrvatskoj u populaciji domaćih svinja Izvješćima Hrvatskog veterinarskog instituta broj V-7649/2023, Z-18676/2023 i Z-18673/2023 od 26. lipnja 2023. Iako je tijekom 2024. godine potvrđeno izbijanje bolesti na šest objekata, a u prvoj polovici 2025. godine na jednom objektu, tijekom ljetnih mjeseci zabilježen je niz potvrda novih slučajeva u Osječko-baranjskoj županiji na čijem području je smještena trećina svinjogojske proizvodnje Republike Hrvatske. U lipnju 2026. potvrđena su nova izbijanja bolesti afričke svinjske kuge, čime je potvrđena daljnja prisutnost virusa afričke svinjske kuge u Republici Hrvatskoj.

Službenom potvrdom bolesti afričke svinjske kuge, a sukladno odredbi članka 36. Zakona o zdravlju životinja („Narodne novine“, broj 152/22., u daljnjem tekstu: Zakon o zdravlju životinja) uspostavljaju se odgovarajuće zone ograničenja.

U zoni zaštite i zoni nadziranja, koje se određuju rješenjem Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), provode se mjere u skladu s Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2020/687 od 17. prosinca 2019. o dopuni Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu pravila za sprečavanje i kontrolu određenih bolesti s popisa (SL L 174, 3.6.2020., u daljnjem tekstu: Delegirana uredba (EU) 2020/687) i važećom naredbom donesenom na temelju članka 7. stavka 6., članka 36. stavka 6. i članka 40. Zakona o zdravlju životinja. Te mjere obvezni su primjenjivati subjekti, kao i druge relevantne pravne ili fizičke osobe koje drže i/ili prevoze i/ili rukuju i/ili su odgovorni za životinje ili proizvode životinjskog podrijetla namijenjene za prehranu ljudi, hranu za životinje i nusproizvode životinjskog podrijetla koji nisu namijenjeni za prehranu ljudi, veterinari, ovlaštene veterinari, veterinarski inspektori, lovoovlaštenici, lovci te fizičke ili pravne osobe koje provode šumarske i druge radove ili aktivnosti u zaraženim zonama. Ovisno o epidemiološkoj situaciji, zona zaštite i zona nadziranja podliježu izmjenama.

Svinje iz objekata smještenih u zoni zaštite i zoni nadziranja, uz ispunjavanje propisanih uvjeta, mogu se premještati u klaonice određene od strane Ministarstva pod uvjetom da meso podrijetlom od tih svinja bude podvrgnuto postupku prerade kako je određeno Prilogom VII. Delegirane uredbe (EU) 2020/687 u objektu klanja ili objektu za preradu određenom od strane Ministarstva.

Naređene mjere nužne su kako bi se suzbilo širenje afričke svinjske kuge, ali iste imaju za posljedicu nemogućnost plasmana živih svinja proizvedenih na području zone zaštite i zone nadziranja po tržišnim cijenama. S obzirom na propisane postupke obrade za umanjivanje rizika, poput toplinske obrade, fermentacije i dozrijevanja, ali i posebnog označavanja te nemogućnost iskorištenja trupa na način kao u slučaju klanja svinja s područja koje nije

obuhvaćeno mjerama kontrole, primarni proizvođači u sektoru svinjogojstva koji se nalaze u navedenim zonama nisu u mogućnosti ostvariti tržišne cijene za proizvedene svinje.

Po pojavi bolesti na području Republike Hrvatske tijekom 2023. godine omogućena je dodjela potpore primarnim proizvođačima za tovnje svinje isporučene na klanje iz objekata u zonama primjene naređenih mjera, odnosno zone zaštite i zone nadziranja. S obzirom na ponovna izbijanja bolesti 2025. i 2026. godine, nužno je i primjereno omogućiti potporu proizvođačima koji su pretrpjeli istovjetne gubitke. Odnosno, omogućiti dodjelu potpore primarnim proizvođačima u sektoru svinjogojstva kako bi se kompenzirao nastali gubitak prihoda za životinje otpremljene na klanje iz objekata u zoni zaštite ili zoni nadziranja te nadoknadila tržišna vrijednost za zaklane svinje uslijed provedbe naređenih mjera koje su na snazi.

2. CILJ PROGRAMA

Cilj ovoga Programa je dodjela potpore za kompenzaciju gubitka prihoda za životinje otpremljene na klanje iz objekata u zoni zaštite ili zoni nadziranja sukladno relevantnim propisima i mjerama kontrole bolesti.

Proizvođači svinja čiji se objekti nalaze u zoni zaštite ili zoni nadziranja nisu u mogućnosti plasirati svinje po aktualnim tržišnim cijenama. Zbog navedenih okolnosti potrebno je dodijeliti potporu proizvođačima koji su pretrpjeli gubitke uzrokovane mjerama kontrole.

Cilj dodjele potpore je isključivo kompenzacija gubitaka uzrokovanih mjerama kontrole za suzbijanje afričke svinjske kuge u Republici Hrvatskoj te neće imati negativan utjecaj na okoliš.

3. PRAVNA OSNOVA

Pravni temelj za donošenje ovoga Programa je članak 39. Zakona o poljoprivredi („Narodne novine“, br. 118/18., 42/20., 127/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 52/21., 152/22. i 152/24.).

Potpore iz ovoga Programa spojive su s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (u daljnjem tekstu: UFEU) te su kao takve odobrene od strane Europske komisije.

4. MJERA U PROVEDBI PROGRAMA

Sredstva će se dodijeliti primarnim proizvođačima s čijih su objekata u zoni zaštite ili zoni nadziranja svinje otpremljene u klaonicu određenu od strane Ministarstva u razdoblju od 1. siječnja 2025. do 31. kolovoza 2027.

5. PRIHVATLJIVI KORISNICI

Prihvatljivi korisnici su mikro, mala i srednja poduzeća definirana člankom 2. Priloga 1. Uredbe o poljoprivrednom izuzeću¹ te velika poduzeća, koja drže svinje. Svi korisnici moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

¹ Uredba Komisije (EU) 2022/2472 od 14. prosinca 2022. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 327/1, 21.12.2022.)

- a) upis u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava,
- b) upis u Registar objekata (farmi) i
- c) prilikom isporuke svinja u klaonicu objekt isporuke nalazi se u zoni zaštite ili zoni nadziranja.

6. IZNOS POTPORE

Iznos potpore utvrđuje se na način da se umnožak težine živih svinja isporučenih izravno u klaonicu (evidentiranih u sustavu razvrstavanja i označivanja na liniji klanja kao T1 ili T2) i tržišne cijene objavljene od strane Udruženja proizvođačkih organizacija proizvođača stoke i mesa – VEZG² u tjednu isporuke svinja na klanje umanjuje za prihod od prodaje životinja koje su zaklane i druga plaćanja za iste prihvatljive troškove ukoliko postoje.

Iznos potpore ne može premašiti 100 % utvrđenog gubitka i ne može biti veći od umnoška težine živih svinja isporučenih na klanje i 40 % tržišne cijene u tjednu isporuke.

Masa svinjskih trupova evidentirana na liniji klanja iskazuje se kao težina živih svinja koristeći prosječan randman prema podacima Državnog zavoda za statistiku³ koji iznosi 78 %.

7. OBLIK I NAČIN DODJELE POTPORE

Potpore se dodjeljuje u obliku izravnih bespovratnih sredstava, svi iznosi potpore moraju biti bruto iznosi, tj. prije odbitka poreza ili drugih troškova. Potpora se u cijelosti financira iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

Na temelju dostavljene dokumentacije, podataka iz dostupnih registara i za ovu svrhu zatraženih podataka iz drugih registara obavlja se administrativna obrada zahtjeva za potporu.

8. FINACIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU PROGRAMA

Ukupna financijska sredstva za provedbu Programa iznose 10.000.000,00 eura i osigurana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2026. godinu i projekcijama za 2027. i 2028. godinu u okviru financijskog plana Ministarstva. Iznos od 5.000.000,00 eura osiguran je u proračunu za 2026. godinu na aktivnosti T820072 Izvanredne mjere pomoći u poljoprivredi, dok je iznos od 5.000.000,00 eura planiran u projekciji za 2027. godinu.

9. PROVEDBA PROGRAMA

Ministarstvo je odgovorno za izradu i upravljanje ovim Programom. Program se primjenjuje na cijelom području Republike Hrvatske i provodi se u 2026. i 2027. godini.

Detaljna provedba ovoga Programa propisat će se Pravilnikom, a provodit će ga Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Pravilnikom će se propisati detaljni uvjeti prihvatljivosti te potrebni dokazi o ispunjavanju uvjeta prihvatljivosti, razdoblje i način podnošenja zahtjeva za potporu, administrativna kontrola, isplata i povrat sredstava.

² Udruženje proizvođačkih organizacija proizvođača stoke i mesa Njemačke (njem. Vereinigung der Erzeugergemeinschaften für Vieh und Fleisch e.V.) - VEZG iskazana kao eur/kg žive vage pomoću koeficijenta 0,80, informacije dostupne na poveznici: <https://www.vezg.de/preisinfo-schweine.html>

³ Priopćenje Državnog zavoda za statistiku od 24. lipnja 2026. – Klanje stoke i peradi u 2025. (POLJ-2026-3-5; ISSN 1334-0557)

Ministarstvo je poštovalo tzv. "klauzulu mirovanja" te nije dodjeljivalo potporu temeljem ovoga Programa prije dobivanja suglasnosti, odnosno odobrenja Europske komisije.

10. PRAVILA O DODJELI POTPORE

Potpore iz ovoga Programa ne mogu se zbrajati sa bilo kojom drugom potporom za iste prihvatljive troškove.

Prema ovom Programu ne mogu se dodijeliti potpore:

- poduzetnicima koji podliježu neizvršenom nalogu za povrat sredstava na temelju prethodne odluke Europske komisije kojom se potpora ocjenjuje nezakonitom i nespojivom s unutarnjim tržištem,
- poduzetnicima u teškoćama, izuzev u slučaju kada su iste uzrokovane pojavom afričke svinjske kuge
- proizvođačima koji ne udovoljavaju propisanim obvezama vezano uz prevenciju i kontrolu afričke svinjske kuge.

11. PRAĆENJE I IZVJEŠĆIVANJE

Ministarstvo se obvezuje poštivati obveze praćenja i izvješćivanja sukladno točkama 650. do 653. Komunikacije Komisije Smjernice za državne potpore u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima 2022/C 485/01 (SL C 485, 21.12.2022.).